

Feest

Als een taal een woord leent uit een andere taal, wordt dat soms aangepast, zodat het past bij het eigen klanksysteem. Er kunnen bijvoorbeeld klanken veranderen, omdat die niet in de taal voorkomen, of er kunnen extra letters worden toegevoegd. Zo heeft het Hawaïiaans, dat weinig medeklinkers kent, van een bekende Engelse decembergroet 'mele kalikimaka' gemaakt.

1. Wat betekent 'mele kalikimaka'?
 - a. Beste wensen.
 - b. Fijne feestdagen.
 - c. Gelukkig nieuwjaar.
 - d. Vrolijk kerstfeest.

Struikelblok

Woensdag 17 december vond het 25e Groot Dictee der Nederlandse Taal plaats. Voor veel deelnemers vormden de lange samenstellingen, zoals 'Ali Babataalschatkamer', een struikelblok. Met haakjes kun je aangeven hoe zo'n samenstelling is opgebouwd. De structuur van 'struikelblokwoord' ziet er bijvoorbeeld zo uit: [[struikel+blok]+woord].

2. Hoe is 'Ali Babataalschatkamer' samengesteld?
 - a. [Ali Baba+[taal+[schat+kamer]]]
 - b. [Ali Baba+[[taal+schat]+kamer]]
 - c. [[Ali Baba+taal]+[schat+kamer]]
 - d. [[Ali Baba+[taal+schat]]+kamer]

Double Dutch

Een Amsterdamse onderzoekster heeft 22 talen uit 18 taalfamilies met elkaar vergeleken. Ze heeft onderzocht hoe efficiënt de talen zijn. Het Nederlands kent bijvoorbeeld 'hij loopt': je vervoegt het werkwoord, terwijl 'hij' al aangeeft dat het om de derde persoon gaat. Dat is dus dubbelop en niet zo efficiënt.

3. Welk aspect van het Nederlands is ook overbodig?
 - a. Het verschil tussen 'de' en 'het'.
 - b. Het verschil tussen 'dit' en 'dat'.
 - c. Het verschil tussen 'hij' en 'zij'.
 - d. Het verschil tussen 'licht' en 'ligt'.

Rrrr

Nederlanders en Vlamingen spreken de 'r' op minstens twintig verschillende manieren uit. De 'Gooise r' komt steeds meer voor. Wetenschapper Koen Sebregts vroeg 400 mensen in 10 vestigingen van de Hema een woordenlijst voor te lezen. Op deze lijst stonden ook woorden waarin geen 'r' voorkwam.

4. Waarom liet hij ook woorden zonder 'r' voorlezen?
 - a. De invloed van de 'r' klinkt ook door in andere klanken.
 - b. De proefpersonen mochten niet weten waar het onderzoek over ging.
 - c. De uitspraak van andere klanken voorspelt de uitspraak van de 'r'.
 - d. Het was een algemene woordenlijst waar die woorden toevallig tussen stonden.

Handgeschreven

'Finse scholen vervuilen pennen voor toetsenborden', zo kopten veel kranten eind 2014. Het bleek niet helemaal waar, maar de discussie was al begonnen. Taalwetenschappers, psychologen en onderwijskundigen hebben onderzoek gedaan naar de verschillen tussen schrijven en typen.

5. Welke stelling is NIET waar?
 - a. Handgeschreven aantekeningen onthoud je beter dan getypte.
 - b. Kinderen die met de hand schrijven, hebben een betere fijne motoriek.
 - c. Kinderen die met de hand schrijven, leren beter lezen.
 - d. Kinderen die met een toetsenbord schrijven, kunnen beter rekenen.

Ondertitelbril

Leidse onderzoekers hebben een bril ontwikkeld die live kan ondertitelen wat er gezegd wordt. Een uitkomst voor mensen die doof zijn. Met de bril kunnen zij tot 85% van de spraak begrijpen. De

microfoon en spraakherkenning werken nog niet foutloos: laatst werd 'signaal' ondertiteld als 'Aziaat'.

6. Waar kun je deze fout mee vergelijken?
 - a. Een verhaspeling van een gezegde.
 - b. Een verkeerde autocorrect tijdens het appen.
 - c. Een verspreking die verraadt waar je aan denkt.
 - d. Een verspreking waarbij je twee woorden samenvoegt.

Tsjielp

Het gefluit van vogels lijkt een beetje op het taalsysteem van de mens. Al eerder ontdekten onderzoekers dat zebra-vinken al brabbelend hun liedjes leren. Nu zijn Amerikanen erachter gekomen dat dronken vinken warrig gaan fluiten. Een Nederlandse onderzoeker heeft de grammatica van vogelzang vergeleken met menselijke taal.

7. Wat bleek uit zijn analyse?
 - a. Vogelzang heeft geen communicatieve functie.
 - b. Vogelzang is net zo gevarieerd en complex als taal.
 - c. Vogelzang kent weinig verschillende betekenissen.
 - d. Vogelzang lijkt grammaticaal op het Chinees.

Aanmodderfakker

2014 is voorbij, dus het was weer tijd voor de verkiezingen van het woord van het jaar. Onze Taal koos 'rampvlucht', Van Dale 'dagobertducktaks'. In de categorie jongerentaal won 'aanmodderfakker'. 'Aanmodderfakker' is een porte-manteauwoord, net als 'vechtscheiding' en 'smog'.

8. Wat is een porte-manteauwoord?
 - a. Een woord dat niet vertaalbaar is naar andere talen.
 - b. Een woord waarin steeds afwisselend twee medeklinkers en een klinker voorkomen.
 - c. Een woord waarin twee verschillende talen voorkomen.
 - d. Een woord waarin twee woorden en hun betekenissen zijn samengevoegd.

Partners

De Praktijk
natuurwetenschappelijk onderwijs

Mede mogelijk dankzij

Universiteit
Leiden